

Lunds Universitet
Sociologiska Institutionen
Sociologi C 344, 41-60p
Vårterminen 2002

Damfotboll i massmedia

Författare: Jennie Persson
Handledare: Carl-Göran Heidegren

Abstract

Författare: Jennie Persson

Titel: Damfotboll i massmedia

Uppsats Soc 344, 41-60p

Handledare: Carl-Göran Heidegren

Sociologiska institutionen VT 2002

Problembakgrund: De senare åren har svensk damfotboll nått flera nationella framgångar. År 2001 förlorade man EM-finalen mot Tyskland på övertid. I EM-slutspelet dessförinnan, 1997, spelade man semifinal mot blivande mästarna Tyskland. Ändå får damfotboll väldigt liten uppmärksamhet i massmedia.

Syfte: Mitt syfte i denna uppsats var att undersöka varför damfotboll är mindre uppmärksammat i massmedia än vad herrfotbollen är.

Uppsatsens upplägg: I denna uppsats ställde jag upp tre hypoteser.

1. Massmedia rapporterar inte och därför är inte folk intresserade av damfotboll.
2. Fotboll är en manlig värld där kvinnor till viss del saknar tillträde
3. Fler kvinnliga sportjournalister skulle innebära mer damfotboll i massmedia.

Som metod har jag använt mig av intervjuer. Jag har valt att intervjua fyra sportjournalister, då jag anser dem ha rik insikt i massmedias värld, och fyra fotbollsintresserade, som representerar massmedias mottagare.

De teorier jag har använt mig av är teorier dels inom mediaforskning, *Agenda setting, priming, framing och nyhetsprocessen*, dels inom idrott, *feminism och kvinnlig och manlig idrott*. Utifrån dessa teorier har jag sedan analyserat mitt resultat.

Resultat: Av mina tre hypoteser var det två som fick stöd i både intervjuer och teori. Folk skulle bli mer intresserade av damfotboll om massmedia ökade sin rapportering. Och fotboll ses fortfarande som en manlig värld dit kvinnor i viss mån saknar tillträde. Detta beror till stor del på att samhället har en syn att kvinnor inte ska visa sig fysiskt starka eller tuffa. De ska syssla med idrotter som tar fram deras vackra sida.

Min tredje hypotes om att fler kvinnliga sportjournalister skulle innebära mer damfotboll i massmedia fick ett blandat mottagande av mina respondenter, och därför kunde jag inte dra några säkra slutsatser för den hypotesen.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	sid 1
1.1 Problembakgrund.....	sid 2
1.2 Syfte.....	sid 2
1.3 Avgränsning.....	sid 3
2. Bakgrund.....	sid 3
2.1 Fotbollens svenska historia.....	sid 3
2.2 Damfotbollens historia.....	sid 3
2.3 De svenska landslagens meriter de senaste elva åren.....	sid 4
2.4 Massmedias historia.....	sid 5
2.5 Fotbollsförbundets idrottsuppfattning åren 1979-1986.....	sid 5
3. Teori.....	sid 7
3.1 Agenda setting.....	sid 7
3.2 Priming.....	sid 8
3.3 Framing.....	sid 8
3.4 Nyhetsprocessen.....	sid 8
3.5 Feministisk teori inom idrott.....	sid 9
3.6 Kvinnligt och manligt inom idrott.....	sid 11
4. Metod.....	sid 11
4.1 Validitet och reliabilitet.....	sid 12
5. Redovisning av intervjuresultat.....	sid 13
6. Analys.....	sid 19
7. Diskussion.....	sid 24
Litteraturlista.....	sid 26

1. Inledning

Fotboll har sedan 1940-talet brukat benämnas den svenska nationalsporten. Benämningen har sin grund i det faktum att Svenska Fotbollförbundet, som organiserar fotbollsverksamheten i landet, sedan dess varit det största specialförbundet inom RF, vad avser antal medlemmar. Fotboll är också den största publikidrotten i Sverige.¹

Jag har i detta arbete undersökt damfotbollens plats i massmedia. Damfotbollen får mindre uppmärksamhet i massmedia än vad herrfotbollen får, och jag ville undersöka varför.

Damfotboll är en ung idrott. Fotboll var uteslutande en mansidrott fram till i början av 1970-talet. Få specialförbund kan redovisa så långt tidsintervall mellan första svenska mästerskap för män respektive kvinnor. Nära 80 år, 1896 respektive 1973, gick från det att första herrlag korades till svenska mästare till första damlag kunde vinna samma titel.²

Just för att damfotboll har en kort historia finns väldigt lite forskning i ämnet. Idrott överhuvudtaget har inte varit ett ämne för forskning i Sverige förrän i början på 1960-talet. Svensk fotboll var in på 1990-talet snudd på utforskad.³

Den mesta forskning som jag haft nytta av både i detta arbetet och rent intressemässigt är engelsk. *Football, nationality and the state*, av V Duke & L Crolley är en bok som handlar om fotboll i de länder där fotboll är nationalsport. De tar även upp kvinnornas förutsättningar för att spela fotboll. Denna bok har jag använt för att få en förförståelse i ämnet.

Jag har även använt mig av en svensk forskare. Eva Olofson har på Umeå universitet skrivit en avhandling, *Har kvinnorna en sportslig chans?*, om den svenska idrottsrörelsen och kvinnornas plats i den samma. Denna forskning har jag använt för att få en förståelse för damfotbollens historia. Jag har även i mitt arbete haft hjälp av boken *Att skriva och läsa vetenskapliga rapporter* av Jarl Backman.

Som teoretisk anknytning har jag valt teorier inom mediaforskning, som *Agenda setting*, *nyhetsprocessen*, *priming och setting*. Detta har jag kompletterat med två teorier, *feminism inom idrott* och *manlig och kvinnlig idrott*.

---

¹ Olofsson, E sid 135 stycke 1

² Ibid.. 135:3

³ Ibid.. 137:5

1.1 Problembakgrund

Vid fotbollsgalan den 13 november 2000 delades nio pris ut i olika kategorier. Två av dessa tilldelades kvinnliga fotbollsspelare, årets genombrott och diamantbollen till årets kvinnliga fotbollsspelare. Årets målvakt, back, mittfältare, anfallare, mål och folkets lirare som gladeligen belönades på herrsidan, hade ingen motsvarighet inom damfotbollen.

I Aftonbladet dagen efter, kunde man läsa om Guldbollvinnaren, årets manliga fotbollsspelare på fem helsidor, med bland annat en lång intervju med vinnaren, följt av en intervju med hans fru, ett hemma-hos-reportage och hans statistik som aktiv. I samma tidning kunde man sedan läsa en liten notis, längst ned på sida 7, om årets diamantbollvinnare, där man bland annat skrev om hennes tidigare förhållande med ett känt svenskt utlandsproffs.

Året efter visade inga förändringar, trots att säsongen visat bättre resultat på damsidan än på herrsidan. Damlandslaget spelade en spännande EM-final mot Tyskland, som de förlorade på övertid, medan herrlaget i sin senaste stora turnering inte överlevde gruppspelen i EM-slutspelet.

Detta är ett ämne som länge har intresserat mig. Hur kommer det sig att damerna inte belönas för bra backspel och snygga mål? Tydligen räcker det inte med bra prestationer i internationella sammanhang. Vad mer krävs för att även damfotbollen ska få uppmärksamhet och status i massmedia?

1.2 Syfte

Jag vill undersöka varför damfotboll är mindre uppmärksammat än herrfotboll i massmedia. Detta trots att på landslagsnivå har damerna skördat större framgångar än herrarna de senaste åren.

1. Min huvudhypotes i detta arbete är att massmedia inte rapporterar, och därför är folk inte intresserade av damfotboll.
2. Min andra hypotes är att fotboll fortfarande är en mansvärld där kvinnor i viss utsträckning saknar tillträde.
3. En tredje hypotes är att fler kvinnliga sportjournalister skulle innebära mer uppmärksamhet för damfotboll i massmedia.

Jag skall senare i arbetet pröva dessa hypoteser. Dels se om de får stöd av teorier inom mediaforskning och idrottsforskning, dels om de får stöd i mitt intervjumaterial.

1.3 Avgränsning

Det finns tydliga skillnader i förutsättningarna för dam- respektive herrfotboll. Jag har valt att varken ta med skillnader i träningsmöjligheter, tidsfaktorer eller ekonomiska förutsättningar. Detta beror på att jag vill undersöka ämnet utifrån dam- respektive herrfotbollens uppmärksamhet i massmedia, inte jämföra deras förutsättningar.

2. Bakgrund

Detta avsnitt är historiskt inriktat för att ge en insikt i dels fotbollens och dels medias utveckling.

2.1 Fotbollens svenska historia

Det svenska fotbollsspelet har sina rötter i det fotbollsspel som uppstod i England under senare delen av 1800-talet. Fotbollsspel började organiseras på 1880-talet, och det var på Heden i Göteborg den 22 Maj 1892 som den första svenska fotbollsmatchen spelad efter de moderna reglerna avgjordes.⁴

Den 18 december 1904 torde vara det mest korrekta datumet då Svenska fotbollförbundet bildades. Dock fick förbundet officiellt inte detta namn förrän två år senare. Ytterligare ett år senare väljs förbundet med i FIFA⁵

1896 avgörs den första SM-tävlingen för herrlag, Örgryte slår Idrottens Vänner i finalen. Den allsvenska serien, med underliggande divisioners seriespel infördes 1924. 1931 infördes även spel om SM i den allsvenska serien. Systemet med en allsvensk serie och underliggande divisioner har varit oförändrad sedan det infördes. Man har dock utökat antalet serienivåer, och därför har fler lag successivt trätt in i svensk fotbolls seriesystem.⁶

2.2 Damfotbollens historia

Inom den svenska fotbollen brukar Öxabäcks IF betraktas som det första damfotbollslaget. 1966 bildades laget av några fotbollsintresserade kvinnor och man började spela uppvisningsmatcher mot herrlag. Detta inspirerade fler damlag att bildas, och 1970 behandlades frågan om kvinnors fotbollsspel för första gången av Svenska Fotbollförbundet. Två punkter har sedan dess varit ledande i organisationen av svensk damfotboll.

---

⁴ Olofsson, E 140:8

⁵ Federation of International Football Association

⁶ Olofsson, E 142:3

Den ena punkten är att verksamheten ska bedrivas inom SvFFs organisation, och den andra är att damfotbollen ska integreras i samtliga organisationsled, dvs att damfotbollen ska vara verksam i samma klubbar som herrfotbollen.

En bärande princip ända från starten har varit att damfotbollen ska ha samma regler som herrfotbollen.

1973 korades de första svenska mästarinnorna. Samma år spelades även den första damlandskampen.

I dag betecknas fotboll som den svenska nationalsporten. Det är också den idrott som har flest kvinnliga utövare.⁷

2.3 De svenska landslagens meriter de senaste 11 åren

1991: Sveriges damer tar brons i den första officiella VM-turneringen.

1992: Sverige arrangerar EM-slutspelet, och i egenskap av värdnation får Sverige delta för första gången i ett EM-slutspel för herrar. Laget slås ut i semifinal mot Tyskland.

1994: Vid VM i USA tar Sveriges herrar brons, och laget gör flest mål av alla deltagande nationer. Denna framgång firas av en hel nation, och när de svenska spelarna kommer hem till Sverige möts de av tiotusentals människor.

1995: Sverige arrangerar damernas VM-slutspel. De svenska damerna slutar på en femteplats.

1997: Sverige står tillsammans med Norge som värd för dam-EM, och de svenska damerna slås ut i semifinal av Tyskland.

1999: Sveriges herrar spelar sig för första gången till ett EM-slutspel genom att gå obesegrade genom EM-kvalet.

2000: Sveriges herrar överlever inte gruppspelen vid EM-slutspelet.

2001: Damlandslaget förlorar EM-finalen på tilläggstid mot Tyskland.⁸

---

⁷ Olofsson, E 145:2ff

⁸ www.svenskfotboll.se/t2.asp?p=7174

2.4 Massmedias idrottshistoria

Radio

I September, 2001, var det 40 år sen Sportextra startade i radio. Då följdes samtliga allsvenska fotbollsmatcher direkt från arenorna för första gången. Det var Sveriges Radio först med i radiovärlden. Då skapades den speciella signaturmelodi som alltjämt kännetecknar programmet.⁹

TV

VM i fotboll på hemmaplan 1958 blir ett publikt genombrott. Antalet TV-avgifter steg från 23.457 till 148.000. Lavinen var igång. Ett år senare betalade 405.803 hushåll TV-licens 1993 startar SVT programmet fotbollskväll, som berör den gångna veckans fotboll.

TV-sportens historia:

1955 Provsändningar, bl.a. sändes två landskamper i ishockey. Samma år börjar Sportredaktionen (även kallat Idrottsredaktionen eller Sportjournalen) som ett av TV:s första serieprogram.

1958 sänds VM i fotboll i TV, och blir en stor framgång för televisionen. Två år senare sänds den första TV-olympiaden, och det blev 60 timmars sändning från Rom.

1960 bildades den första TV-sportredaktionen, och i januari året efter började Sportspegeln att sändas på söndagar.

1964 går det första vinter-OS som direktsändes av stapeln i Innsbruck. Tokyo-olympiaden nådde svenska tittare via satellit. Till nästa OS, i Mexiko, kom ett riksdagsbeslut om färg-TV-sändningar.

1977 sänds Sportnytt varje vardagskväll direkt efter Aktuellt, och dryga sex år senare startar Lilla Sportspegeln, och sedan tog det tio år, dvs 1993, till starten av fotbollskväll.¹⁰

2.5 Fotbollsförbundets idrottsuppfattning och kvinnoosyn åren 1970-1986

Under 1970 behandlades frågan om damfotboll för första gången officiellt av SvFF.

Man har sedan damfotbollen kom in i riksidrotten kunnat skönja en uppbromsning av damfotbollens framväxt.

Detta finner jag av intresse då detta visar vilken syn som länge fanns på damfotbollen av dess eget förbund, och vilka villkor damlagen fått kämpa under.

---

⁹ www.sr.se/radiosporten/diverse/arkiverat

¹⁰ www.svt.se/svtinfo/index.html

En styrelseledamot i SvFF i 1979 års jubileumsbok:

”Det etablerade fotbollsamhällets majoritet bjöd utan tvivel damerna ”med armbågen” så sent som för tio år sedan. Man band därmed ris åt sin egen rygg på så sätt, att uppenbar risk förelåg, att damfotbollen kunde bli vildvuxen och organisatoriskt finna egna vägar. Ännu mer oroande var kanske det perspektivet, att kommersiella och andra utanför idrotten stående intressen kunde ta hand om verksamheten.”¹¹

Samma år skriver ordförande i UEFA¹² i en ledare i förbundstidningen:

”Det vore, trots de ofrånkomliga smärre ingreppen i herrfotbollens resurser, enligt skrivarens mening oförsvarligt att låta den internationella, och i flera länder nationella damfotbollen fortsätta att växa vildvuxet, utan övergripande kontroll.”¹³

När förbundet kritiserats för att medvetet har bromsat damfotbollens utveckling eller för att ha varit könsdiskriminerande, har man använt kontrollbehovet som något positivt.

”...man har fullt medvetet försökt ge damfotbollen en lugn och i viss mån avvaktande utveckling. Man har inte velat haussa överoptimistiska satsningar utan eftersträvat stabilitet. Damfotbollen ska inte bli en dagslända. Några centrala initiativ för att påverka flickfotbollens utveckling togs ej under 1970-talet. Det var fullt medvetet och SvFF ansåg – i samförstånd med distrikt och föreningsrepresentanter – att flickfotbollen först måste visa att den inte bara var en dagslända utan hade en egen, stark växtkraft.”¹⁴

1982 skrev SDF-ordförande L_E Öberg:

”För tjejerna ska givetvis ha sin tid och plats för både träning och matcher. På sikt betyder detta sämre herrfotboll. På sikt betyder detta en sämre konkurrenskraft ute i Europa både för vårt landslag och klubbtag. Vår fotbollsstandard kommer att sjunka successivt på herrsidan. För ingen ska inbilla mig att vi kommer att få nya anläggningar i proportion till dam- och flickfotbollens ökning. Detta är framtiden, mina damer och herrar. Detta är svensk fotbolls stora dilemma.”¹⁵

Något år senare skrev SvFF:s ordförande:

”Med risk för att på nytt kallas för mullig mansgris tillåter jag mig säga, att det är betydligt viktigare och mera väsentligt, att tjejerna tar itu med sina problem. Själva. Än att de ägnar sig åt omfattande klagomål. I massmedia. SvFF kommer att göra sitt bästa för att damallsvenskan ska bli succé. Sen kommer det an på tjejerna. Och deras som regel manliga ledare, vad det nu kan bero på.”¹⁶

---

¹¹ Olofsson, E 147: 4

¹² United European Football Association

¹³ Olofsson, E 147:6

¹⁴ Ibid.. 148:1

¹⁵ Ibid.. 151:4

¹⁶ Ibid.. 168:3

Fotbollsfolket (1981) är ett känt verk över hela världen. I boken beskrivs och analyseras spelet, spelaren och miljöerna runt ett fotbollslag. I denna bok säger författaren Desmond Morris om den framtida fotbollen:

”Om fotbollen ska leva kvar måste den kanske alltid förbli en allvarlig och mansdominerad aktivitet.”¹⁷

3. Teori

De teorier jag valt att använda i detta arbete är dels teorier inom massmediaforskning, dels teorier inom idrott. De senare behandlar även genusperspektivet inom idrottens värld.

De teorier jag valt inom mediaforskning är dominerande inom ämnet, och är utbredda i den massmediala världen. Dessa teorier belyser medias makt, agendor och prioriteringar. Detta anser jag vara av stor relevans i min analys i detta arbete, då det handlar om just massmedia och rapporteringen om damfotboll.

3.1 Agenda setting

*The press may not be successful much of the time in telling people what to think, but it is stunningly successful in telling its readers what to think about.*¹⁸

Sedan 1970 har agenda setting som även kallas dagordningsteorin varit en av de mest dominerande av kommunikationsmodellerna¹⁹

Det utmärkande för massmedia som opinionsbildare är att de, genom sin nyhetsbevakning hjälper till att bestämma riktlinjerna för den allmänna debatten. I ett antal undersökningar har det bevisats att om ett ämne får mycket uppmärksamhet i medierna leder det till att ämnet ökar i medvetandet hos allmänheten. Aktualiteten och betydelsen av händelser och ämnen som medierna uppmärksammar höjs och blir vad människor tänker på och diskuterar om. Pressen bestämmer med andra ord inte vad människor tänker utan vad de tänker på.

Massmedia har därmed en stark roll som opinionsbildare oavsett om de skapar agendan själv eller om de endast reflekterar agendor skapade av andra komponenter i samhället.²⁰ Detta innebär alltså att det finns möjligheter för utomstående, så som politiska partier och intresseorganisationer att påverka vad som ska hamna på mediernas agenda.

---

¹⁷ Morris D, 212:3

¹⁸ Dearig, W & Rogers, M 1996, 1

¹⁹ Severin & Tankad 1997, 271:1

²⁰ Ibid.. kap 12

Två teorier som genom undersökning visar på att medierna inte bara sätter dagordningen på medborgarnas agendor utan att dessa även kan styra hur man prioriterar frågor och ämnen, dvs hur man tänker på något. Dessa två teorier går under namnen Priming och Framing och växte fram efter framgångarna med agenda setting²¹

3.2 Priming

En definition av priming är att det handlar om sambandet mellan ett medieinnehåll, som väljs ut av medierna själva, och de bedömningar en läsare gör av detta, till exempel en nyhetshändelse.

Priming teorin menar att genom att medierna uppmärksammar, framför samt betonar vissa frågor och aspekter men inte andra, påverkar detta inte bara vilka frågor allmänheten anser viktiga, de påverkar också hur vi uppfattar ansvaret för att problemen finns och vem vi anser mest lämplig att svara för dem. Vilken syn vi har på de politiska ledarna är av stor vikt hur de ramställs i media, det vill säga vilka sidor av en politisk ledare som medierna valt att visa.²²

3.3 Framing

Framing, som även kallas gestaltningsteorin, fokuserar på hur medierna beskriver och gestaltar olika problem och verkligheten på många olika sanna sätt, men som leder tankarna i olika riktningar²³

Begränsningar i medier är av utrymmesskäl en nödvändighet vilket bidrar till att vissa fakta och aspekter väljs ut och vissa framhävs. Beskrivningen av händelsen blir då inte en beskrivning utan en tolkning av händelsen.

3.4 Nyhetsprocessen

I det ständiga nyhetsflödet på en redaktion måste det förekomma någon typ av urval. Endast en liten del av allt nyhetsmaterial som kommer in till en redaktion utnyttjas.

En term för denna urvalsprocess av nyheter som äger rum är gatekeeping. Begreppet lanserades av processens grundare, amerikanen Kurt Lewin. Termen används idag flitigt och har blivit en allmän benämning på den gallring som äger rum i massmedierna.²⁴

---

²¹ Dearig, W & Rogers, M, 64:1

²² Strömbäck J, kap7

²³ Ibid.. 216.1

²⁴ Hadenius & Weibull, 317, 337

En händelse passerar en rad olika gates, eller grindar, på väg till den slutliga mottagaren. Vid varje gate riskerar den att omarbetas, förkortas eller till och med att stoppas. Ett exempel på vanliga gates är nyhetsredaktioner. Vid varje gate finns en gatekeeper. Dessa personer har makten och möjligheten att avgöra om en händelse är en nyhet eller inte.

Vad gatekeepern gör är en nyhetsvärdering.

Håkan Hvitfelt har valt att sammanfatta nyhetsvärderingen i tio punkter. Enligt Hvitfelt ökar sannolikheten för en nyhet att publiceras, placeras på första sidan och bli huvudartikel ju mer den behandlar:

- 1 politik, ekonomi samt brott och olyckor och
- 2 om det är kort geografiskt eller kulturellt avstånd till
- 3 händelser eller förhållanden som
- 4 är sensationella och överraskande,
- 5 handlar om enskilda elitpersoner och
- 6 beskrivs tillräckligt enkelt men
- 7 är viktiga och relevanta,
- 8 utspelats under en kort tid men som en del av ett tema
- 9 samt har negativa inslag
- 10 och har elitpersoner som källor.²⁵

Som komplement till de massmediala teorierna har jag även valt teorier inom idrott, som tar upp könspektiven inom idrotten. Dessa teorier används i analysen av herr- och damfotbollens jämförelse och som en förklaring till könsskillnader.

3.5 Feministisk teori inom idrott

Denna teori har tre stadier i sin utveckling:

- 1 Ett tidigt icketeoretiskt stadium fokuserat på att utveckla ett undersökningsområde på kvinnor inom idrott.
- 2 Sen kom ett självmedvetet sökande efter teoretisk förankring inom feminism när man undersökte kvinnors villkor inom idrotten
- 3 I slutet på 1980-talet blev man starkt influerad av de postmoderna synsättet, och gick från de starka, och tydligt avgränsade teorierna, mot mindre enhetliga och inramade tankesätt.²⁶

---

²⁵ Hvitfelt 31:2

²⁶ Coakley & Dunning 63:7

Man brukar säga att liberal feminism och radikal feminism är grundteorierna inom feminism, där de övriga har sin bas.

Liberal feminism är den dominerande i USA och Europa.²⁷

Idrotten i sig var från början inte ett viktigt område för feminismen, men man menade att man kan se idrotten som ett miniatyrsamhälle, och därför blev även detta område viktigt.

Idrott tar upp en stor del av samhället, genom träning/motion, matcher, turneringar etc. Alla berörs nästan dagligen av någon form av idrott. Därför är det viktigt att även kvinnor kommer in i denna världen.²⁸

Det är inte ovanligt att kvinnor är underrepresenterade i det offentliga livet, och detta syns då även inom idrotten. I början av 1900-talet var samhället mansdominerat, och detta speglade av sig på fotbollen under dess första år. Detta har sedan levt kvar, och fotbollen har blivit en mansvärld.²⁹

Inom idrottens värld arbetar feminismen för att ta bort de barriärer som finns för flickor och kvinnor som vill delta i den idrottsvärld som byggts upp av och för män. Att kvinnor diskrimineras inom idrott är bara ett uttryck för kvinnors diskriminering i samhället, och ett bevis på att ojämlikheten är djupt rotad. Även i de idrotter som är tydligt kvinnodominerade är det männen som får uppmärksamheten både ekonomiskt och massmedialt. Här nämner de bland annat hästidrott som exempel.

Idrotten består av ett system som innebär att det är männen som ska syssla med idrotter, det är männen som ska visa styrka, bollkänsla och så vidare. Detta resulterar i att det är sönerna i familjen som uppmuntras till att idrotta. Synen i samhället är att pojkar ska vara intresserade av sport, medan flickor ska leka med dockor.

Den *liberala inriktningen inom feminism* uttalar ingen kritik mot strukturen i idrott, en struktur som är uppbyggd av och för män. Man menar istället att målet är att kvinnor ska kunna delta på samma villkor som männen, som deras jämlikar i den värld och i den struktur som redan är uppbyggd inom sporten.

Radikal feminism menar att det inte räcker med att män och kvinnor har lika tillgång till idrotten. Man måste ändra själva strukturen inom idrott, annars kommer kvinnor aldrig att bli tagna på allvar i idrottens värld. Man menar att det patriarkatiska system som män har byggt upp har misslyckats totalt, och att man måste bygga upp ett nytt system om kvinnor någonsin

---

²⁷ Ibid.. 64:5

²⁸ Guttman, A 209:1

²⁹ Duke & Crolley 129:3

ska ha en chans. Många idrotter bygger på fysiska villkor, och så länge kvinnor tävlar på dessa villkor och jämförs med männen, kommer deras resultat aldrig att uppfattas som bra.³⁰

3.6 Kvinnligt och manligt inom idrott

Nathalie Koivula menar att idrotter är uppdelade i manliga, kvinnliga och könsneutrala sporter. Folk identifierar oftast kvinnliga idrotter som de idrotter där kvinnan behåller den feminina stereotypen, det vill säga är vacker, uttrycksfull och inte aggressiv. Idrotter som bygger på att deltagarna ska vara vackert klädda och sminkade, som tex dans och konståkning, och där man använder kroppen till att utföra vacker konst, tex gymnastik och konstsim, blir typiska kvinnliga idrotter.

För att en idrott ska betraktas som manlig bör den innehålla styrka, fart, ”våld”, fara och laganda. Här nämns boxning, brottning, ishockey och fotboll som typiska exempel.

De könsneutrala idrotter är de där man inte kan utskönja någon direkt könsroll, som simning och volleyboll.

Det är svårt att bli ”accepterad” om du överskrider dessa gränser. Ishockey ska spelas fysiskt och tufft, och det kräver en fysik som män har, och kvinnor brister i. Kvinnor som väljer att utöva en typisk manlig idrott möter stora motgångar, då allmänheten anser att de inte klarar av att spela fotboll så som fotboll ska spelas, det vill säga att kvinnor kommer till korta i de fysiska prestationerna.³¹

4. Metod

Studien genomfördes med hjälp av intervjuer.

Valet av att använda mig av intervjuer gjordes för att intervjuer ger en rik insikt i människors åsikter och erfarenheter i ämnet. Intervjuerna var halvstrukturerade, och gav respondenten möjlighet att tänka och svara fritt, utan att känna sig begränsad av på förhand formulerade frågor.³²

Intervjuerna har vid fyra tillfällen inneburit en intervju ansikte mot ansikte, och vid fyra tillfällen har telefonintervju genomförts. De senare har gjorts då tidsbrist eller geografisk avstånd gjort ett möte omöjligt. Alla intervjuer har spelats in på band.

---

³⁰ Coakley & Dunning 65:2 ff

³¹ Koivula, Nathalie, 53:2 ff

³² Trost Jan, 20:2

Till alla intervjuer använde jag mig av en intervjumall som underlag. Denna mall gjordes efter att jag verkligen läst in mig på ämnesområdet.³³

Intervjuerna bestod av ett fåtal frågor med oftast långa svar. Den intervjuade fick fritt resonera i ämnet, och jag ställde följdfrågor utefter de punkter jag ville få med.

Mitt val att intervjua sportjournalister grundar sig i att jag anser dem ha en god insikt i den massmediala världen, och de prioriteringar och intressen som finns. Jag intervjuade sedan lika många fotbollsintresserade människor, som ”motgrupp” till journalisterna, dvs å ens sidan representanter för media, å andra sidan fotbollsintresserade tittare/lyssnare/läsare.

De fyra journalister jag intervjuat är:

Ingela Ahlberg, reporter och sportchef TT, Stockholm

Hanna Ljungberg, reporter och programledare TV4 fyrstad

Sara Lundvall, Webbredaktör och journalist Örnköldsvik Allehanda

Lars Markusson, reporter och journalist TT, Stockholm

De fyra fotbollsintresserade är

Caroline Hjalmarsson, fotbollsspelare Hässleholm IF

Helena Håkansson, fd fotbollsspelare div1 England

Filip Kjellgren, blivande idrottsvetare

Rade Prica, fotbollsspelare Helsingborgs IF

Samtliga intervjuade gav klartecken till att de namnges i samband med redovisningen av deras citat.

4.1 Validitet och reliabilitet

När det gäller mina intervjuer är det svårt att bedöma reliabiliteten, men däremot lättare att garantera en högre validitet. Genom att ställa öppna frågor, och ge respondenten tid att fundera, kan validiteten anses som relativt hög. Vid osäkerhet kan man be respondenten att precisera sitt svar. Att intervjuerna spelats in på band stärker validiteten. Men man ska vara medveten om att det finns risker med kvalitativa metoder. De intervjuade kan skapa en bild av vad den förväntas att svara. Därför försökte jag vara en aktiv lyssnare utan att visa vad jag tyckte om svaren³⁴ och frågorna var noga genomtänkta för att inte verka ledande för respondenten.³⁵

---

³³ Ibid.. 48:1

³⁴ Trost, J 84:1

³⁵ Ibid.. 83:1

Jag ville intervjua två kvinnor och två män i varje grupp, då jag anade att åsikterna i ämnet kunde variera på grund av könet. Men när det gäller intervjuerna av sportjournalisterna valde jag att låta deras position och kunskap i ämnet att gå före. När jag ringde TT:s kontor i Stockholm blev jag rekommenderad att intervjua sportchef Ingela Ahlberg då hon har stora kunskaper om damfotboll i massmedia. Jag valde då att låta det gå före en jämn könsfördelning. Jag tror inte detta har någon större effekt på mitt resultat, då jag i mina intervjuer inte märkt några könsskillnader i deras åsikter.

5. Redovisning av intervjuresultat

Jag har i mina intervjuer kommit fram till fyra stora punkter som har stor vikt i mitt resultat. Dessa punkter är att:

1. Fotboll ses som en manlig idrott sedan lång tid tillbaka.
2. Damerna har inte samma möjlighet att bli proffs och få den stjärnstatus som männen har.
3. Damerna kommer till korta i konkurrens.
4. Damlag är inte lika geografiskt utspridda.

Jag kommer nedan att redovisa dem och styrka dem med citat från respondenterna. Jag redovisar inte alla citat som berör de olika punkterna, då de i mångt och mycket tar upp samma saker, utan jag har valt de citat som jag tycker belyser punkten bäst.

Först frågade jag vilket som styr intresset och platsen i media. Är folk inte intresserade för att massmedia inte rapporterar, eller rapporterar inte massmedia för att folk inte är intresserade? Svaren jag fick visade alla att detta inte går att se som svart eller vitt, utan att det är en blandning av båda alternativ, men att intresset helt klart skulle stiga om massmedia skulle ha mer damfotboll i sin rapportering.

”Det är väl den klassiska paradoxen med hönan och ägget. Det är svårt att säga vad som kommer först. Media uppmärksammar ju det de tror att folk vill ha, men samtidigt vill folk inte ha det de inte känner till. Men om damfotboll figurerade mer i massmedia är det klart att folk skulle bli mer insatta och intresserade. Och det har väl redan hänt, eller börjat hända. Om du jämför nu med för tio år sedan har ju damfotbollen gjort stora framsteg. Nu om någon vecka är ju Råsunda slutsålt till damernas VM-kval. Och kolla bara Umeå, jag tror inte övriga Sverige förstår hur stor damfotbollen verkligen är där. Men damklubbarna måste lära sig att sälja sig själva, och där är Umeå IK en föregångsklubb.” **Lars Markusson**

”Nu för tiden rapporterar de ju ganska bra, och intresset har ju ökat. Så om massmedia ökade sin rapportering så skulle självklart fler bli intresserade. Massmedia kan ju bygga upp ett intresse, särskilt under en turnering. Hockey-VM, handbolls-VM, de byggs ju upp av TV-kanaler osv. Spelmässigt är det skillnad på dam och herrfotboll. Det går långsammare osv, och det har ju med träningsmöjligheterna att göra. Så det är klart att en del kanske tycker att herrfotboll är roligare. Men damfotbollen har blivit riktigt bra, i USA är det riktigt stort, och de får massor med uppmärksamhet. Likadant i Umeå. Problemet i Sverige är kanske att inte fler lag i allsvenskan håller samma klass som Umeå. Men jag tror att det är på väg.” **Rade Prica**

”Folk är till stor del inte intresserade eftersom massmedia inte skriver. Syns man inte finns man inte. Massmedia bestämmer vad som är viktigt. Jämför t.ex. med ett politiskt parti som inte får uppmärksamhet, de får heller inga röster, för folk vet inget om dem.” **Hanna Ljungberg**

”Det är en kombination. Det går runt, så att säga. Folk är inte intresserade för att de inte ser något om det, och journalister rapporterar inte för att folk inte är intresserade. Men helt klart skulle intresset öka om damfotbollen fick mer uppmärksamhet.” **Sara Lundvall**

”Det finns inget enkelt svar på det. Skriver inte massmedia är det klart att folk inte kanske kan så mycket, men massmedia skriver ju vad de tror folk vill ha. Och det är ju inte massmedias uppgift att göra folk intresserade. Det måste man ju jobba på själv, som t.ex. Umeå IK har gjort. De har gjort sig stora i Umeå, visat sig, satsat på bra resultat och så vidare. Och då följer ju massmedia med i vågen, så att säga. Gör man ingenting får man inte massmedias stöd. Så det är inte så enkelt som att massmedia bara ska öka sin rapportering så blir damfotbollen stor, utan de måste visa sig själva först. Sen är det klart att intresset ökar om massmedia följer dem.” **Ingela Ahlberg**

” Jag tror att de bygger upp varandra. Folk är inte intresserade, och därför skriver inte tidningarna. Men intresset skulle öka om de skrev mer. Men massmedias intresse finns bara vid större turneringar, när det går bra. Det blir sensationellt, men sen dalar intresset igen. Herrarnas turneringar byggs upp, de visar direktsänd VM-lottning, man får följa laget flera månader innan och så vidare. Det gör man inte med damlaget.” **Filip Kjellgren**

1. Fotboll ses som en manlig sport sedan långt tillbaka.

”Fotboll betraktas folkligt fortfarande som en manlig idrott. Fotbollen kom så att säga som en manssport, och har fortsatt vara det.” **Filip Kjellgren**

”Männen har spelat fotboll länge, det har blivit deras kultur så att säga. De startade sporten, gjorde reglerna och så vidare. Det är svårt för kvinnor att komma in i deras område.” **Helena Håkansson**

”Fotbollen startades av män, och man ska spela som dem. Männerna har spelat fotboll sen det kom, de har kulturen och traditionen. Kvinnor har svårt att ta sig in i den världen, det tar tid. Och manlig idrott har alltid betraktats som mer läsvärt på en redaktion och av journalister. Mycket beror på strukturen inom idrott. Idrott är för män, och det tar tid att arbeta bort.” **Sara Lundvall**

” Damfotbollen är 70 år yngre än herrfotbollen. Damfotbollen är en väldigt ny sport om du jämför med t.ex. damhandboll och andra lagidrotter. Damfotbollen har inte haft ligaspel sen i mitten av 70-talet. Herrfotbollen har etablerats under så lång tid. Herrfotbollen hade sin plats i massmedia redan innan damfotbollen kom till, så att säga. Och massmedia försöker ju spegla folks intresse, och det är en trög process att ändra herrfotbollens status.” **Ingela Ahlberg**

2. Damer har inte samma möjlighet att bli proffs och därmed få stjärnstatus

”Damfotbollen har flera kända spelare, Hanna Ljungberg, Tina Nordlund med flera. De syns ju ganska mycket i massmedia nu för tiden. Dock inte lika mycket som manliga profiler, men de är ju proffs. Ta tex Fredrik Ljungberg i Arsenal, han är rik, stor stjärna i England, hjälte nu i de två senaste matcherna. Det är ju klart att svenska tidningar gillar att skriva om honom.

I USA är tjejerna proffs, och då medföljer allt det här med pengar, stjärnglans och så vidare. Det är lättare att skriva om dem, folk gillar ju att läsa om kändisar. Proffs får en annan status.” **Rade**

Prica

” Damfotboll är en liten sport i världen, den är relativt stor i Sverige om man jämför. I USA är det ganska stor, men inte globalt. Så damfotbollen är inte lika utvecklad som herrfotbollen internationellt, och har man inte de riktigt stora ligorna och anrika lagen får man inte det genuina stödet och nästan fanatiska intresset. I USA finns en proffsliga för kvinnor, men dels är den för långt bort, dels finns inga svenskor med i den. Det krävs att svenskar ska finnas i ligan, vi svenskar blir ju stolta över bra spelare i andra länder. Så damfotbollen har tyvärr inte de riktigt stora profilerna ännu.” **Ingela Ahlberg**

”Damfotbollen har inte samma profiler som herrarna, även om fler börjar komma fram, som Hanna Ljungberg och Tina Nordlund. Men de är väldigt få, och får inte den status killarna får, och det beror antagligen på att tjejer inte kan bli proffs.” **Helena Håkansson**

”Damfotbollen har profiler, tex Hanna Ljungberg. De har visserligen inte de stora profilerna som Fredrik Ljungberg och Henke Larsson, men sen har inte damspelare samma möjligheter att bli proffs, och då får man inte fram de stora stjärnorna. Jag tror inte att fler vet vem Michael Ström i Norrköping är än vem Hanna Ljungberg är. Spelar man i allsvenskan i Sverige får man inte den stjärnstatusen.” **Lars Markusson**

3. Damfotbollen kommer till korta i konkurrens

”I Umeå är damfotboll stort, men så är ju damlaget bättre än herrlaget. I Skåne finns så många bra herrlag att damerna inte har en chans. Så fort det finns ett bra herrlag så konkurrerar de ut damerna och tar all uppmärksamhet, publik etc. Jag tror det gäller den mesta idrotten. Hade tex Sverige haft någon bra manlig skidskytt tror jag inte Magdalena Forsberg varit så populär som hon är. Nu menar jag inte att dra ner hennes insatser, men jag tror det.” **Filip Kjellgren**

”Ju sämre det går för herrarna, om de misslyckas, och damerna lyckas, så vinner ju damerna poäng. Man söker tröst, och då får man upp ögonen för damerna. Så man kan väl säga att herrarnas förlust är damernas vinst. Jag tycker att på de orter där damlag i olika sporter är populära finns inga bra herrar. Ju sämre herrlag, ju större blir damlagen. Och hockeytjejerna tjänade ju hur mycket som helst på herrarnas misslyckande i OS.” **Hanna Ljungberg**

”Om herrarna klantar sig lyfter man fram kvinnorna. Det är i första hand männen som är i fokus. Ta hockey-OS, där fick tjejerna rädda Sveriges ära när killarna åkte ut i en skitmatch. För att damerna ska bli uppmärksammade måste männen vara sämre.” **Sara Lundvall**

”Det är ju alltid svårare med konkurrens, men jag tror inte att det spelar så stor roll om man redan byggt upp ett intresse i alla fall. När Umeå IK började ju sin storsatsning var Umeå FC uppe och kvalade till allsvenskan. Så jag tror att damerna måste lära sig att sälja sin sport. Om ett lag byggde upp ett intresse på orten, skulle de inte försvinna i konkurrensen. Men det är klart, det är svårt. Herrarna har väl det mer förspänt, de har lättare att ta för sig.” **Lars Markusson**

4. Damlag är inte lika utbredd som herrlag.

”Jag är väldigt intresserad av damfotboll och kollar så mycket jag kan på matcher och så vidare. Och om det fanns ett damlag här i Helsingborg skulle det naturligtvis hjälpa, nu har jag inget lag jag kan hålla på och följa på nära håll. Det är väl lite av damfotbollens problem. Elitdamfotboll finns inte på lika många ställen som herrfotboll, och det behövs väl för att få upp ett intresse.” **Rade Prica**

”Damfotboll är inte lika utspridd som herrfotboll. Det finns alltid ett bra herrlag i närheten av där du bor, men det är inte säkert det finns något bra damlag. Och det beror väl på att herrfotbollen håller högre klass i division 1 och 2 än damfotbollen, på grund av träningsförutsättningar, ekonomi och så vidare.” **Helena Håkansson**

”Det finns fler herrlag, de är mer utspridda. Det finns fler serier för herrar, damlag finns ner till division fem, och det är inte hög klass på de lagen. Herrlag finns alltid runt dig, i byn, staden och så vidare, men damlag som håller någorlunda bra klass är inte lika utspritt. Det är klart att det spelar roll, Att se högklassig herrfotboll innebär att man högst behöver åka några mil, medan damfotboll på elitnivå kan vara väldigt långt borta.” **Caroline Hjalmarsson**

Min fråga om fler kvinnliga sportjournalister skulle leda till ett ökat intresse för damfotboll fick ett blandat mottagande.

Därför kan dessa svar inte läggas till som en av punkterna ovan, utan jag redovisar nu deras svar och motivering.

”Jag tror inte det har med saken att göra. Under OS i Salt Lake City rapporterade vi mer om de kvinnliga idrottarna än de manliga. Och det var ju vad massmedia ville ha. Så nej, det spelar ingen roll.” **Lars Markusson**

”Ja, absolut! Yrket är ju totalt dominerat av män. Det är väldigt lite kvinnor. Kvinnliga sportjournalister, för att trivas måste de anpassa sig till den manliga struktur som finns. Men sen har väl de kvinnor som väljer att bli sportjournalister liknande intressen, de gillar oftast de sporter som är stora, dvs hockey och fotboll, ja herrfotboll då.” **Hanna Ljungberg**

”Det är en värld dominerad av män. Och de kvinnor som blir sportjournalister blir ju det för att de gillar idrott, och då är de oftast de idrotter som är stora i Sverige, dvs mansidrotter som fotboll och hockey.” **Sara Lundvall**

”Det är ju aldrig fel att ha en jämn könskvotering, men givetvis ska kompetensen komma före. Men jag tror inte att fler kvinnliga sportjournalister skulle hjälpa damfotbollen, eller damidrott överhuvudtaget. Okej, på sikt skulle det väl det, men det skulle ta lång tid. Sportjournalister skriver om den idrott och de lag som är stora, och än så länge blir det om herrfotboll. Jag tror att damerna måste synas mer för att få uppmärksamhet. Och för att kunna synas krävs en bättre ekonomi, och damklubbar har inte de ekonomiska förutsättningarna.” **Helena Håkansson**

Det kan nog spela roll. Många av de som blivit sportjournalister har ju växt upp med de traditionella sporterna och strukturerna. Fler kvinnor skulle nog innebära dels ett nytt tänkande, dels nya prioriteringar. **Rade Prica**

”Att det är väldigt många manliga sportjournalister är väl ett av skälen, men det är att förenkla det hela. Jag har jobbat väldigt länge som sportjournalist och tycker också att herrfotbollen är roligare att titta på, och det på grund av den enkla anledningen att det är det jag växt upp med. När jag var liten fanns inga damlag att titta på, jag fick inga kvinnliga idoler eller favoritlag inom damfotbollen. Så det beror inte bara på det, utan på ålder och uppväxt också. Om du växer upp långt från ett bra damlag, är det troligt att du gillar herrfotbollen mer, som är mer tillgänglig.”

Ingela Ahlberg

”Ja, damjournalister vinklar damfotboll på ett annat sätt. Om det fanns fler kvinnor på redaktionerna skulle mer damidrott prioriteras. Kvinnor är väl förhoppningsvis inte bara intresserade av herrfotboll, utan även av damfotboll, så jag tror det spelar roll.”

Caroline Hjalmarsson

”Det är väl klart att damjournalister kanske skulle öka intresset för damfotbollen, men jag tror ändå inte att det skulle bli så jätte stor skillnad. Men det skulle nog bli lite mer reportage och så.”

Filip Kjellgren

På frågan om det kan bero på kvinnors brist i den fysiska förmåga, dvs om kvinnor inte kan spela ”fotboll”, blev svaret idel nej. Man ska inte jämföra dam- och herrfotboll. Detta har man tidigare gjort, men nu för tiden har man lärt sig att se det som två skilda idrotter.

”Man kan inte jämföra damfotbollen med herrfotbollen. Givetvis har killarna en större fysisk styrka, men det spelar väl ingen roll så länge damer spelar mot damer och herrar mot herrar.”

Rade Prica

” Man måste lära sig att damerna inte kan eller ska spela som herrarna. Men damerna spelar långsammare, allt tar längre tid. De har inget fult spel, ingen styrka i spelet. De ”saknar” den fysiska styrkan, men har den psykiska. De tänker bättre, spelar mer efter regelboken. Så vissa, däribland jag själv, hävdar att damfotboll är tråkigare att titta på, men det handlar om vana. Man får inte jämföra damfotboll med herrfotboll.”

Filip Kjellgren

”Folk börjar lära sig att inte jämföra damfotboll med herrfotbollen. Damfotboll är en egen idrott och bör betraktas så.”

Lars Markusson

” Det blir ju lite tamare spel hos kvinnor. Det handlar nog om vana. Så länge man jämför med männen kommer det nog att betraktas som långsamt och tråkigare. Nu börjar man skilja på det, men tidigare har synen hos folk varit att kvinnor inte kan bli lika bra som männen, och därför är de dåliga.”

Sara Lundvall

6. Analys

Min huvudhypotes i detta arbete var att folk inte är intresserade av damfotboll på grund av massmedias bristfälliga rapportering. Denna stärktes av mina intervjuer, då alla var överrens om att intresset bland folk skulle öka om damfotboll förekom mer i massmedias rapportering. Så denna hypotes fick stöd av både mina intervjuresultat och teorin Agenda setting.

I frågan om media styr fotbollsintresset eller folket styr mediainnehållet ser vi hur stor betydelse Agenda setting har.

Ämnen och händelser som massmedia uppmärksammar blir vad folk talar om. Och eftersom massmedia skriver mer om manlig fotboll, blir, enligt Agenda setting, läsare och tittare mer intresserade av den manliga fotbollen.

Då fotboll ses som en manlig idrott, blir den så det framställs i media. Manlig fotboll har haft sin plats i massmedia under väldigt lång tid. Och i och med att denna struktur lever kvar inom massmedia lever den även kvar hos allmänheten.

Nu när massmedia börjar öka sin rapportering om damfotboll, ökar även medvetenheten och kunskapen om damfotboll hos läsare, lyssnare och tittare.

Priming innebär att medierna uppmärksammar och betonar vissa aspekter men inte andra. Detta påverkar inte bara vilka frågor allmänheten anser vara viktiga, utan hur vi uppfattar problemen och var ansvaret ligger. Detta innebär att när fotboll i massmedia redovisas som manlig, när det är de manliga lagen som man skriver om, blir det så allmänheten uppfattar fotboll. Då massmedia inte rapporterar om damfotboll och deras ojämlika villkor, får inte heller allmänheten upp ögonen för dem. Problemen inom damfotboll blir inte allmänhetens problem. Att damfotbollen inte syns eller får stora publiksiffror blir deras eget fel, då de inte kan göra sig själva hörda. Allmänheten uppfattar inte damfotboll som något av intresse, utan något som finns i bakgrunden, och den generella synen förstärks om att kvinnor inte kan spela fotboll så som fotboll ska spelas.

Det finns många sätt att beskriva en händelse, och alla kan vara väldigt olika fastän ingen av dem behöver vara osann. Med termen framing menas hur massmedia ramar in det aktuella ämnet. Filip Kjellgren tog i intervjun upp hur herrturneringar byggs upp, och landslaget bevakas före, under och efter turneringen. Denna turnering byggs upp långt innan starten, man belyser spelarnas form den gångna säsongen, man analyserar motståndarnas form etc. Här blir händelsens inramning en intressehöjare. Alla blir insatta i vad som har hänt, händer just nu och vad som ska hända.

Vid damlandslagets turneringar däremot skrivs inte lika mycket, de byggs inte upp till stora folkfester, och den stora allmänhetens intresse uppkommer aldrig.

Agenda setting menar också att det finns chans för andra grupper, som intresseorganisationer, att påverka massmedias agenda. Detta innebär, så som många respondenter påpekat, att damfotbollen saknar starka intresseorganisationer som arbetar på damfotbollens marknadsföring, och dess plats på medias agenda.

Damfotbollen måste lära sig att marknadsföra sig. Föreningar, klubbar och supportrar måste öka sitt samarbete med massmedia, för att öka damfotbollens aktualitet och relevans.

Man kan alltså enligt Agenda setting säga att damfotbollen hittills misslyckats med sin marknadsföring medan herrfotbollen lyckats.

I Umeå är damfotbollen stor, och får stor massmedial uppmärksamhet. Umeå IK har satsat på stark marknadsföring, vilket har resulterat i massmedias samarbete, och skapat ett stort intresse hos allmänheten, vilket lett till mer uppmärksamhet i massmedia. Här har alltså marknadsföring och intresseorganisationer haft stor betydelse.

Nyhetsprocessen innehåller tio steg som nyhetsredaktioner och journalister använder sig av i bedömningen av en nyhets värde. Det är här damfotbollen kommer till korta jämfört med herrfotbollen. För att nyheten ska ses som stor måste den innehålla enskilda elitpersoner (punkt 10). Detta är närmare herrfotbollen, då det är den som har de stora profilerna, det vill säga proffsen, som damfotbollen saknar.

Man ser även, som bland annat Filip Kjellgren påpekade i intervjun, att de gånger damfotboll får uppmärksamhet är när en turnering går överraskande bra, det blir en sensationell nyhet (punkt 4). Sedan dalar intresset fort, och visar på att damfotbollens nyhetsvärde bygger på det sensationella och överraskande.

Då fotboll ses som en manlig aktivitet har damfotboll svårt att klara sig kvar när nyheter sorteras bort med hjälp av listans tio punkter. Nyheter måste vara viktiga och relevanta, och om synen på fotboll är att det är männens område, blir aldrig damfotboll tillräckligt viktigt och relevant.

Nyheter passerar många ”gates” innan de publiceras, och damfotbollen är i nuläget inte tillräckligt stark för att klara dessa gates.

I min undersökning kom jag även fram till att damlag inte är lika utspridda som herrlag. Det finns helt enkelt inte lika många damlag som håller någorlunda hög klass. Detta gör att det inte skrivs mycket om damlagen i ortstidningen. I Umeå har man satsat på ett stort damlag, och laget figurerar ofta i lokala tidningar, radio och tv. Detta har sedan spridit sig i nationell

massmedia, det var flera som under mina intervjuer nämnde Hanna Ljungberg och Tina Nordlund, som spelar i Umeå IK. Allmänheten börjar få upp ögonen för vilka de är. I och med att damfotbollen i övriga Sverige inte byggs upp av lokala massmedier får de inte det stödet, och därmed en chans att tas upp i de stora kvällstidningarna och i sportprogrammen i TV. Om ortstidningar och lokalradiostationer börjar uppmärksamma damlag som finns på orten bygger det upp ett intresse på just den orten. Om det intresset sedan blir tillräckligt stort, hakar de nationella medierna på, och uppmärksamheten på damfotboll ökar.

Min andra hypotes, att fotboll är en manlig värld där kvinnor till viss del saknar tillträde, får även den stöd av både intervju och teori. Intervjuerna berättar att den manliga fotbollen har en så lång kultur och tradition att det är svårt för kvinnor att ta sig in. Fotbollen har en sådan uppbyggnad att man ska vara fysiskt stark och tuff. Det är denna uppbyggnad som måste rivas enligt de radikala feministerna, då det annars är omöjligt för kvinnor att bli framgångsrika under dessa villkor. Man måste radera de strukturer som finns inom idrotten, och bygga upp den igen, gemensamt för män och kvinnor.

Som feminismen inom idrott påpekar, är idrottsvärlden en värld av och för män. Detta styrks i mitt resultat då alla ansåg att fotboll ses som en manlig sport, med manliga traditioner och kulturer. För att kvinnor ska kunna ta del av denna värld menar de liberala feministerna att man måste radera de barriärer som finns. Kvinnor ska kunna delta i idrottens värld på samma villkor som herrarna.

För att damfotbollen ska växa och bli accepterad av allmänheten måste damfotboll bli en egen idrott. Man ska inte jämföra damfotboll med herrfotboll. Så länge man ser fotboll som en idrott som bygger på och kräver fysisk styrka och tuffhet kommer damerna aldrig att ha en chans. Man måste alltså skapa en damfotboll som inte ska likna männens, utan bygga på kvinnors förutsättningar. En fotboll som är mer teknisk, ren och inte kräver stor fysisk styrka och snabbhet. Och detta är enligt respondenterna på väg.

Att fotboll ses som en manlig sport menar feministerna speglar samhället i övrigt. Kvinnor är diskriminerade överallt, och då även inom idrottens värld. Därför är det väldigt svårt att åstadkomma några förändringar. Det är svårt att ändra villkoren inom idrotten, om villkoren i samhället förbli de samma.

Nathalie Koivulas teori om manliga och kvinnliga idrotter menar att fotboll är en manlig idrott, då det krävs styrka och råhet. Enligt mina intervjuer håller detta på att minska, men har

varit en ledande syn av allmänheten under många decennier. Alla var överrens om att fotboll länge har setts som en manlig idrott och att damfotbollen på grund av sin korta historia inte hunnit få samma status.

Enligt Koivula finns en allmän åsikt om att kvinnor inte ska syssla med idrott som kräver styrka och råhet, och som tar fram deras fula/elaka sida. Detta har inneburit att de kvinnor som försökt bryta denna struktur mött ett motstånd och inte blivit accepterade som riktiga idrotts”män”.

Så länge denna åsikt lever kvar hos människor kommer kvinnor aldrig att bli accepterade fotbollsspelare. De könsroller som finns gör att kvinnor inte kan spela fotboll. De får inte visa styrka, utan ska vara graciösa och vackra. Denna roll kan inte stämma överrens med fotbollsspel. Man måste övervinna åsikten om att det inte är feminint att visa styrka och kämpaglöd.

Att kvinnor har svårare att bli proffs och därmed få stjärnstatus nämns som en anledning till att damfotbollen inte är uppmärksam i massmedia. Och för att kunna få denna stjärnstatus krävs att man spelar i en stor folkkär liga, denna liga ska helst vara utomlands, det ska innebära stora pengar och så vidare. Om man blir stor stjärna och hyllad i tex England, innebär det att man blir en stor stjärna i sitt hemland. Svenskar blir stolta över den svenske fotbollsspelaren som syns mycket i engelsk massmedia, i ett land där fotboll är väldigt stort. Detta är en svår process att ändra, då det ännu inte finns några stora damligor i världen, om man bortser från fotbollsligan i USA som är väldigt ny. Då damfotbollen i Sverige har kommit långt fram jämfört med andra europeiska länder måste synen på damfotboll ändras, inte bara i Sverige, utan i alla andra länder också. Här stöter man på svåra problem, då det är väldigt svårt att ändra folks synsätt i många olika kulturer och nationaliteter.

Min tredje hypotes, att det finns för få kvinnliga journalister, får blandat mottagande av mina respondenter. Vissa menar att det är en viktig punkt, medan andra anser att det endast utgör en marginell skillnad.

Några menar att fler kvinnor på sportredaktionerna skulle innebära ett nytt tänkande. Att fler skulle prioritera kvinnlig idrott, och att det tillslut skulle bli allmänt accepterat, både av läsare och medarbetare. Detta skulle enligt feminismen hjälpa idrotten att på lång sikt bli av med de barriärer som finns, och som delvis stänger kvinnor ute.

Andra menar att de kvinnor som är väldigt idrottsintresserade, och som väljer att satsa på en karriär som sportjournalist, har vuxit upp med de idrotter som anses vara stora och intressanta, i det här fallet manlig fotboll. Dessa kvinnor har då accepterat de villkor som finns inom

idrotten. Även om de själva tycker att damfotboll borde få mer uppmärksamhet är det den manliga fotbollen de är intresserade av och vill rapportera om. I och med att fotboll långt in på 1980-talet har ansetts vara en idrott som kvinnor inte riktigt kan spela, har de kvinnliga sportjournalisterna växt upp med synen om att herrfotboll är intressantare.

Fram till i mitten av 1970-talet fanns inga damlag i fotboll, vilket har medfört att många av de kvinnor som idag är sportjournalister bara vuxit upp med herrlag runt sig. Deras favoritlag har varit herrlag, och deras idoler har varit män. Detta gör att deras intresse för fotboll uppkommit inom den manliga traditionen. Då får damfotbollen ingen stor hjälp på traven.

7. Avslutande diskussion.

Damfotboll har en kort historia, och detta har gjort att fotboll länge setts som en manlig aktivitet. Det är herrfotboll som har kulturen och traditionen, det är även den som är allmänt accepterad. Damfotbollen har mött motstånd ända sedan starten, då kvinnor inte ansågs kunna spela fotboll seriöst, inte ens av sitt eget fotbollsförbund.

Det finns en syn hos allmänheten att kvinnor inte har den fysiska förmågan att spela fotboll. Spelet blir långsammare och tamare, och saknar den så kallade råhet som herrlagen har. Och så länge man fortsätter att jämföra damfotboll med herrfotboll kommer kvinnliga spelare aldrig att ses som duktiga. Man måste lära sig att se damfotboll utifrån sina egna förutsättningar. Att fotboll länge betraktats som en manlig idrott, är ett synsätt som är svårt att ändra, då även kvinnor funnit sig i det. Flickor som växer upp ser männen spela fotboll, få all uppmärksamhet, stjärnstatus etc. Flickorna skaffar sig manliga idoler, och favoritlagen blir herrlag. Damfotbollen är inte lika geografiskt utspridd som herrfotbollen. Detta gör att unga tjejer kan få svårt att ha ett damlag som favoritlag.

Den syn som länge funnits om att fotboll är en manlig idrott visar att fotboll har inte kommit särskilt långt i sin utveckling jämfört med andra idrotter. I t.ex. höjdhopp är Kajsa Bergqvist en stor stjärna, trots att hon hoppar i snitt 30 cm lägre än de manliga höjdhopparna. Likadant gäller det förhållandena i bl a simning, sprinter och alpin skidåkning. Här har man lärt sig att inte jämföra damernas resultat med herrarnas, utan att låta damernas toppresultat vara det man strävar efter på damsidan.

I konkurrens om massmedias uppmärksamhet blir det damfotbollen som drar det kortaste strået. Detta beror till stor del på att herrfotbollen har haft sin plats i massmedia under väldigt lång tid, och det är då svårt för damfotbollen att slå sig in.

Kvinnliga fotbollsspelare har inte samma möjlighet att bli professionella utomlands, och det gör att kvinnor inte kan nå den status som de svenska herrproffsen får. Och att ändra dessa villkor är en svår process, då synen på damfotboll inte är större utomlands, snarare mindre.

Damfotboll kommer inte att ses som en seriös idrott så länge de könsroller som finns i allmänhetens åsikter lever kvar. Man måste ta bort den struktur som nu finns inom fotboll, och skapa en annan struktur för damfotbollen. Om man fortsätter att jämföra damernas fotboll med herrarnas, kommer damerna alltid att ses som långsammare och svagare. Man måste också få bort den syn som menar att kvinnor inte ska kämpa, springa, sparka och vara tuffa.

Och i detta arbete har massmedia en viktig roll. Om massmedia redovisar ett problem, kommer detta problem in i folks medvetande. Och först när problemet blivit identifierat som ett problem av allmänheten kommer en förändring att kunna ske.

Om damfotboll prioriteras på massmedias agenda, kommer kunskapen öka hos läsare, tittare och lyssnare. Om intresset och kunskapen ökar, kommer fler att inse att man inte behöver jämföra kvinnor och män på fotbollsplanen. Män har sina förutsättningar och kvinnor sina.

Det går inte att komma ifrån att damfotbollen har väldigt lite pengar att röra sig med. Medan spelarna i herrallsvenskan spelar fotboll på heltid, måste damerna i högsta serien arbeta, vilket gör att de spelar fotboll på fritiden. Att damerna har sämre träningsförhållanden gör att de fysiska skillnader som finns mellan kvinnor och män förstärks. Herrarna tränar på heltid, och det gör dem givetvis till bättre fotbollsspelare.

För att damfotbollen ska kunna bli av med den stämpeln att de är långsamma och tama, måste man ge kvinnorna bättre träningsvillkor. Man kan inte säga att kvinnor inte har de rätta kvalitéerna att bli fotbollsspelare om man inte ger dem bra förutsättningar. Om damerna i Sverige skulle få samma träningsvillkor som herrarna, skulle de följaktligen bli mycket bättre. Detta skulle i sin tur kunna leda till att en del kritiker till damfotboll, som menar att tjejer är för klena, blir tystade.

Det finns dock tecken på förändring. De flesta jag intervjuade tycker sig se ett ökande intresse för damfotboll. Ingela Ahlberg och Lars Markusson arbetar båda för TT, och får i sitt arbete se vad andra massmedier efterfrågar. De tycker båda sig märka en ökning i damfotbollens efterfrågan.

Ett annat tydligt tecken på förbättring, som Lars Markusson nämnde, är att nyligen, onsdagen den 8 maj 2002, spelade svenska damlandslaget en VM-kvalmatch. Detta var den första match som damlandslaget spelade på den svenska nationalarenan, Råsunda, och det blev publikrekord. 20 302 personer såg Sveriges damer slå Schweiz med 4-0.³⁶ Detta rekord är ett kvitto på damernas framgångar de senare åren, och att svensk damfotboll väcker allt större intresse. Även om damfotbollen har långt fram till herrfotbollen, så är i alla fall jakten igång.

---

³⁶ www.svenskfotboll.se

Litteraturlista

Böcker:

- Backman, J (1993) *Att skriva och läsa vetenskapliga rapporter*. Lund, Studentlitteratur
- Coakley, J & Dunning, E (2000) *Handbooks of sports studies*. London, SAGE publications Ltd.
- Dearig W & Rogers, M (1996) *Agenda setting*. Thousand Oaks, SAGE publications Ltd.
- Duke V & Crolley L, (1996) *Football Nationality and the State*, Singapore, Longman Singapore Publishers
- Guttmann, A. (1991) *Women´s sports*. New York, Columbia University Press.
- Hadenius, S & Weibull, L. (1999) *Massmedier. Press, radio, & TV i förvandling*. Falun, Albert Bonniers förlag,
- Hvitfelt, H (1988) *På första sidan: en studie i nyhetsvärdering*. Stockholm, BPF
- Koivula, N. (1999) *Gender in sport*. Edsbruk, Akademitryck AB
- Morris, D (1981) *Fotbollsfolket*. Stockholm, Norstedt.
- Olofsson, E. (1989). *Har kvinnorna en sportslig chans?* Kungälv, Goterna
- Severin W, & Tankard J. (1997) *Communication theories*. New York, Longman.
- Strömbäck, J. (2000) *Makt och medier*. Lund, Studentlitteratur.
- Trost, J. (1997) *Kvalitativa intervjuer*. Lund, Studentlitteratur.

Tidningar och Internet:

Aftonbladet 14 november 2000

www.svenskfotboll.se

www.svenskfotboll.se/t2.asp?p=7174

www.sr.se/radiosporten/diverse/arkiverat

www.svt.se/svtinfo/index.html